

BULLETIN

ODDĚLENÍ ANALYTIKY A SROVNÁVACÍHO PRÁVA

V tomto vydání najdete:

Aktuality v oblasti předpisů

České předběžné otázky

Nejvyšší soudy EU

Judikatura SDEU

Aktuální předběžné otázky

Monitoring

Vážení čtenáři,

v předvánočním období Vám přinášíme poslední letošní číslo bulletinu Oddělení analytiky a srovnávacího práva. Tradičně nabízíme přehled novinek u českých předběžných otázek, kde upozorňujeme na zajímavé stanovisko ve spotřebitelské věci *Radlinger a Radlingerová* a na několik nových předběžných otázek, včetně dvou předložených Nejvyšším soudem.

Přinášíme rovněž několik zajímavých informací z oblasti trestního práva: byl předložen návrh nové směrnice o presumpci nevinny a v rozsudku *Covaci* se Soudní dvůr poprvé zabýval právy obviněných v kontextu směrnice o právu na tlumočení a překlad a směrnice o právu na informace v trestním řízení. V rozsudku *Skerdjan Celaj* se pak vyjádřil k aktuální problematice trestního postihu nelegálních migrantů. Nechybí ale ani rozsudky ve spotřebitelské oblasti (*Verein für Konsumenteninformation*) a k pravidlům mezinárodní příslušnosti (*Gogova*).

V pravidelné rubrice opět přinášíme přehled zajímavých rozsudků nejvyšších soudů s evropským prvkem, kde tentokrát najdete novinky z České republiky, Rakouska, Francie a Velké Británie.

Kromě Soudního dvora se věnujeme i Evropskému soudu pro lidská práva, jehož velký senát vynesl očekávaný a poměrně kontroverzní rozsudek ve věci *Perinçek proti Švýcarsku*, který se zabývá problematikou arménské genocidy v kontextu ochrany svobody projevu a informujeme i o rozsudku v české věci *Regner*. Nechybí samozřejmě ani tradiční přehled nových předběžných otázek a monitoring zajímavých článků publikovaných v českých a slovenských periodikách.

Za celou redakci přeje příjemné čtení a pokojné sváteční období

Alžbeta Králová

Obsah

Aktuality v oblasti právních předpisů	... 3
České předběžné otázky	... 4
Judikatura nejvyšších soudů s evropským prvkem	
Česká republika: Nejvyšší soud	... 6
Francie: Cour de cassation	... 7
Velká Británie: The Supreme Court	... 8
Rakousko: Oberste Gerichtshof	... 8
Judikatura Soudního dvora Evropské unie	
Věc C-326/14: změna ceny telekomunikačních služeb v závislosti na objektivním indexu spotřebitelských cen a právo odstoupit od smlouvy	... 10
Věc C-216/14 Covaci: minimální standardy pro práva obviněných v trestním řízení	... 10
Věc C-223/14: pojem mimosoudních písemností	... 11
Věc C-290/14 Skerdjan Celaj: trestní postih nelegálních přistěhovalců	... 13
Věc C-215/15 Gogova: příslušnost k rozhodování ve věcech výživného	... 13
Věc C-422/14: hromadné propouštění zaměstnanců	... 15
Z judikatury ESLP	... 16
Rozhodnutí ESLP proti České republice	... 17
Aktuální žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce	... 18
Monitoring odborné literatury	... 21

Oddělení analytiky a srovnávacího práva

V případě zájmu o pravidelné zasílání můžete prostřednictvím emailu international@nsoud.cz požádat o zařazení na seznam odběratelů.

Alžbeta Králová, pověřená vedením
alzbeta.kralova@nsoud.cz, tel. 541 593 271

Libor Havelka, poradce
libor.havelka@nsoud.cz, tel.: 541 593 176

Katarína Deáková, poradkyně
katarina.deakova@nsoud.cz, tel. 541 593 480

Ivona Večerková, poradkyně
ivona.vecerkova@nsoud.cz, tel. 541 593 343

Jan Bena, poradce
jan.bena@nsoud.cz, tel. 541 593 161

Katarína Šipulová
katarina.sipulova@nsoud.cz

Aktuality v oblasti právních předpisů

Sekundární legislativa v oblasti trestního práva prošla kontinuálním vývojem. Počátky této legislativní aktivity sahají do roku 2009, kdy Rada přijala usnesení o cestovní mapě pro posílení procesních práv podezřelých a obviněných osob v trestním řízení, kterým vyzvala k postupnému přijetí opatření týkajících se práva na překlady a tlumočení, práva na informaci o obvinění, práva na přístup k obhájci v trestním řízení a komunikaci s třetími osobami nebo o minimálních pravidlech pro ochranu obětí trestného činu. Tato usnesení mají nyní již podobu směrnic. Dalším relevantním a zatím nejaktuálnějším legislativním počinem v oblasti posílení procesních záruk pro podezřelé osoby v rámci trestního řízení je bezpochyby návrh směrnice EP a Rady, kterou se posilují některé aspekty presumpce nevinny a práva být přítomen při trestním řízení, na jehož konečném kompromisním znění se shodl Evropský parlament a Rada. Neformální dohoda mezi klíčovými aktéry již proběhla, takže lze očekávat přijetí směrnice již v prvním čtení v Evropském parlamentu, které proběhne v lednu 2016. Význam směrnice spočívá ve stanovení minimálních pravidel pro ochranu procesních práv podezřelých a obviněných osob. Jejich cílem je zvýšení vzájemné důvěry mezi justičními orgány členských států a zároveň zlepšení vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech. Směrnice se vztahuje zejména na právo nebýt označován orgány veřejné moci za vinného před vynesením pravomocného rozsudku, právo neobviňovat sám sebe, právo nevypovídat a být přítomen při soudním řízení a na skutečnosti, že důkazní břemeno leží na obžalobě a pochybnosti o vině musí být vykládány ve prospěch obviněného.

Tento rok jsme ještě neměli možnost informovat o nových předpisech v oblasti AML (Anti Money Laundering). Jedná se konkrétně o směrnici EP a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a nařízení EP a Rady (EU) 2015/847 ze dne 20. května 2015 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků. Jak vstup nařízení v platnost, tak uplynutí transpoziční lhůty u směrnice je stanoven na 26. června 2017. Na poli boje proti praní špinavých peněz v řadě již čtvrtá směrnice přináší nová, přísnější pravidla. Členským státům je uložena povinnost vytvořit centrální registry s informacemi o skutečných vlastnících podnikatelských subjektů a dalších právnických osob. Bezprostřední přístup k datům z centrálního registru bude mít v ČR pouze ČNB a Finanční analytický úřad mi-

nisterstva financí. Veřejnosti, tedy osobám spadajícím mimo působnost směrnice, může být umožněn omezený přístup.[1] Takový omezený přístup může být umožněn osobám, které prokážou oprávněný zájem, dle směrnice zejména v souvislosti s praním špinavých peněz, financováním terorismu a dalšími trestnými činy jako korupce nebo daňové trestné činy. Relevanci to může mít zejména pro investigativní novináře.

Směrnice stanovuje také jasná pravidla vztahující se k tzv. politicky exponovaným osobám. V českých podmínkách je politicky exponovaná osoba v souladu se směrnicí definovaná jako fyzická osoba, která je ve významné veřejné funkci s celostátní působností, jako například hlava státu, předseda vlády nebo ministr, ale také člen nejvyššího soudu, ústavního soudu nebo vyššího soudního orgánu, proti jehož rozhodnutí až na výjimky nelze podat opravný prostředek. [2] Členské státy budou mít povinnost přijmout další opatření, jejichž cílem bude mimo jiné zjistit zdroj majetku a finančních prostředků, které se objevují v obchodních vztazích nebo transakcích politicky exponovaných osob.[3] Tato přísnější kontrola se ovšem netýká pouze politicky exponovaných osob, nýbrž se vztahuje také na jejich rodinné příslušníky nebo osoby blízké. Kontrola není omezena pouze na období zastávání veřejné funkce, ale přetrvává do skončení specifického rizika spojeného s politicky exponovanou osobou, resp. alespoň 12 měsíců po ukončení funkce.

Jak avizovalo Ministerstvo financí, právní novinky v oblasti boje proti praní špinavých peněz by měly být do českého právního řádu implementovány v červenci roku 2016.[4]

Katarína Deáková

[1] Husták, Zdeněk: Nová směrnice o praní špinavých peněz – registr konečných vlastníků a další změny. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nova-smernice-o-prani-penez-registr-konecnych-vlastniku-a-dalsi-zmeny-97327.html>.

[2] § 4 odst. 5 písm. a) zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestní činnosti.

[3] Praní špinavých peněz: přísnější pravidla v boji s daňovými úniky. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/20150513IPR55319/P%C5%99%C3%ADsn%C4%9Bj%C5%A1%C3%AD-pravidla-v-boji-s-da%C5%88ov%C3%BDmi-%C3%BAniky-a-financov%C3%A1n%C3%ADm-terorismu>.

[4] Ministerstvo financí ČR, Nová směrnice AML a nařízení. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani>

České předběžné otázky

V posledním období došlo u českých předběžných otázek ke změně ve věci *Radlinger a Radlingerová*, kde generální advokátka přednesla své stanovisko. Současně bylo předloženo několik nových českých předběžných otázek: dvě předběžné otázky předložil Nejvyšší soud, jednu předběžnou otázku předložil Obvodní soud pro Prahu 6, v rámci správního soudnictví pak předběžnou otázku předložil Nejvyšší správní soud a Krajský soud v Ostravě.

Stanovisko generální advokátky ze dne 19. listopadu 2015 ve věci C-377/14 *Radlinger a Radlingerová*

Generální advokátka Eleanor Sharpston dne 19. listopadu 2015 přednesla stanovisko ve věci týkající se incidenční žaloby podané dlužníky v rámci insolvenčního řízení. Předběžnou otázku směřující ke zjištění povinností plynoucích ze směrnice č. 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „směrnice 93/13“) ve vztahu k insolvenčnímu řízení předložil Krajský soud v Praze. Krajský soud se v podstatě dotázal na to, zda je vnitrostátní právní úprava takového řízení, která mu brání projednat, zda se na dlužníky vztahují ustanovení směrnice 93/13 a směrnice 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen „směrnice 2008/48“) na ochranu spotřebitele, v souladu s unijním právem. Ke skutkovým okolnostem lze uvést, že Radlingerovi uzavřeli se společností Smart Hypo smlouvu o poskytnutí spotřebitelského úvěru ve výši 1 170 000, přičemž úvěr se zavázali zajistit zástavním právem k rodinnému domu a pozemkům. V září 2011 poskytovatel úvěru Radlingerovi informoval, že se dozvěděl o zamlčení informace týkající se nařízení exekuce na jejich majetek, přičemž exekovaná jistina představovala částku 4285 Kč. Poskytovatel úvěru však na tomto základě požadoval neprodlenou úhradu dluhu v celé výši a následně upomínkou upozornil Radlingerovi na to, že nesplácejí řádně a včas. V dubnu 2013 zjistil předkládající soud úpadek Radlingerových, přičemž do insolvenčního řízení přihlásila dvě pohledávky společnost FINWAY, která pohledávky převzala od společnosti Smart Hypo. První pohledávku ve výši 3 045 991 Kč přihlásila jako zajištěnou, druhou pohledávku ve výši 1 359 540 Kč, kterou tvořila smluvní pokuta, přihlásila jako nezajištěnou. Radlingerovi v řízení popřeli výši pohledávek s tím, že původní úvěrová smlouva byla v rozporu s dobrými mravy, insolvenční správce ale tyto pohle-

dávky nepopřel. Následně Radlingerovi podali incidenční žalobu, v níž se domáhají určení, že pohledávky přihlášené společností FINWAY nejsou po právu, a to pro rozpor s dobrými mravy. Vnitrostátní právní úprava ale Radlingerovým neumožňuje vyvolat incidenční spor o zajištěné pohledávce, za určitých podmínek to umožňuje pouze ve vztahu k pohledávce nezajištěné.

V návaznosti na to předložil Krajský soud v Praze několik otázek, které lze shrnout následujícím způsobem: zda unijní právo brání (1) koncepci insolvenčního zákona, která umožňuje soudu přezkoumávat pravost, výši nebo pořadí uspokojení pohledávky pocházející ze spotřebitelských vztahů jen na základě incidenční žaloby podané insolvenčním správcem, některým věřitelem nebo (za uvedených omezení) dlužníkem (spotřebitelem) a (2) ustanovení omezujícímu možnosti dlužníka vyvolat za určitých okolností soudní přezkum přihlášených pohledávek. V případě kladné odpovědi soud dále otázku upřesňuje a dotazuje se na možnost přihlídnutí k nesplnění informačních povinností poskytovatele úvěru, vyvození souvisejících důsledků z úřední povinnosti a na přímý účinek dotčených ustanovení směrnice, navzdory zásahu do horizontálních vztahů. Poslední otázky soudu směřují na „celkovou výši úvěru“, posouzení sankčních klauzulí a definici pojmu „nepřiměřená výše úvěru“ ze směrnice o spotřebitelském úvěru a na posouzení nepřiměřenosti výše odškodného.

Generální advokátka konstatovala, že nemožnost popírat zajištěnou pohledávku ze smlouvy o spotřebitelském úvěru brání soudu provést potřebný přezkum a dlužníkovi neumožňuje podat žalobu, což je v rozporu se zásadou efektivity. U vykonatelných nezajištěných pohledávek pak mohou dlužníci namítat pouze zánik nebo promlčení pohledávky, což brání popření výše nebo pravosti, pokud tyto vznikly z ujednání, které směrnice 93/13 výslovně zakazuje. Směrnice 93/13 by proto měla být vykládána tím způsobem, že brání sporné vnitrostátní úpravě. K otázce směřující na povinnost informovat o „celkové výši úvěru a podmínkách čerpání“ a přezkum splnění této povinnosti generální advokátka s odkazem na zásadu efektivity uvedla, že pokud vnitrostátní právní úprava znemožňuje soudu zkoumat splnění informační povinnosti, podřívá efektivnost ochrany poskytnuté směrnicí 2008/48. Vnitrostátní soud proto musí mít v insolvenčním řízení možnost zkoumat z moci úřední, zda věřitel poskytl dlužníkovi

informace ve smyslu ustanovení čl. 10 odst. 2 písm. d) směrnice 2008/48. Pod „celkovou výší úvěru“ přitom generální advokátka rozumí souhrn všech částek, jež jsou dány spotřebiteli k dispozici podle úvěrové smlouvy, tedy částek, které poskytovatel úvěru spotřebiteli skutečně vyplatí. Otázku přímého účinku ustanovení směrnic pak generální advokátka označila za irelevantní, jelikož ustanovení obou směrnic byla provedena do vnitrostátního práva a účastníci původního řízení se jich nemusí dovolávat přímo. Zdůraznila tak zásadu eurokonformního výkladu. K posledním dotazům generální advokátka uvedla, že předkládající soud musí hodnotit, zda musí spotřebitel platit nepřiměřeně vysoké odškodné, v důsledku kumulativního účinku sankčních klauzulí v úvěrové smlouvě, a to i pokud poskytovatel úvěru netrvá na jejich plné úhradě nebo pokud jsou některé sankční klauzule považovány za neplatné. V případě zjištění zneužívajících klauzulí je nutné všechny takové klauzule na spotřebitele neaplikovat.

NOVÉ PŘEDBĚŽNÉ OTÁZKY

Věc C-315/15 Pešková a Peška

V návaznosti na náleží Ústavního soudu ze dne 20. listopadu 2014, sp. zn. III ÚS 2782/14, kterým Ústavní soud konstatoval porušení základního práva stěžovatelky na spravedlivý proces a základního práva na zákonného soudce z důvodu nepředložení předběžné otázky Soudnímu dvoru, předložil předmětnou předběžnou otázku Soudnímu dvoru. Obvodní soud pro Prahu 6. Předběžná otázka se týká výkladu nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letu a související judikatury Soudního dvora. V původní věci se jednalo o posouzení nároku cestujících na odškodnění z důvodu zpoždění letu, způsobeného technickou závadou a střetem letadla s ptákem. Obvodní soud pro Prahu 6 se v této souvislosti Soudního dvora především dotazuje, zda lze střet letounu s ptákem považovat za mimořádnou okolnost, která může zbavit dopravce povinnosti uhradit odškodnění a jaká opatření ze strany dopravce směřující k zabránění vzniku škody lze považovat za přiměřená.

Věc C-427/15 NEW WAVE CZ

Svou v pořadí čtvrtou otázku předložil Soudnímu dvoru Nejvyšší soud. V dané věci se žalobce poté, co bylo v pravomocně ukončeném řízení konstatováno porušení jeho autorského práva, domáhá

v samostatném řízení informací o původu a distribučních sítích zboží či služeb, kterými bylo porušováno příslušné autorské právo. Nejvyšší soud se proto Soudního dvora dotazuje, zda článek 8 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví, který zakotvuje právo na informace v souvislosti s řízením o porušení práva duševního vlastnictví, lze vykládat tak, že souvislost s řízením o porušení práva duševního vlastnictví je dána i za situace v původním řízení, kdy se žalobce těchto informací domáhá samostatně.

Věc C-432/15 Baštová

Další z předběžných otázek v oblasti daně z přidané hodnoty předložil Soudnímu dvoru Nejvyšší správní soud. Předběžná otázka směřuje na posouzení, zda poskytnutí koně jeho majitelem pořadatelé dostihu za účelem účasti koně v dostihu představuje poskytnutí služby za úplatu ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. c) směrnice č. 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, a je tedy plněním, které podléhá dani z přidané hodnoty. Další otázky Nejvyššího správního soudu se odvíjí od odpovědi na první předběžnou otázku. V případě kladné odpovědi se Nejvyšší správní soud dotazuje, zda lze za protiplnění považovat cenu za umístění v dostihu nebo přijetí služby spočívající v možnosti účasti koně v dostihu, v případě záporné odpovědi směřují otázky Nejvyššího správního soudu na možnost krácení odpočtu daně z přidané hodnoty na vstupu, základ daně z přidané hodnoty a další. Druhá sada otázek se týká dalšího výkladu dílčích ustanovení směrnice o společném systému daně z přidané hodnoty.

Věc C-447/15 Muladi

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/59/ES o výchozí kvalifikaci a pravidelném školení řidičů některých silničních vozidel pro nákladní nebo osobní dopravu krom jiného upravuje podmínky pro osvobození od povinnosti získat výchozí kvalifikaci řidičů některých silničních vozidel. Předběžná otázka Krajského soudu v Ostravě se týká sloučitelnosti vnitrostátní právní úpravy, která stanoví další podmínky pro osvobození od zmíněné povinnosti, se směrnicí.

Věc C-494/15 Tommy Hilfiger Licensing a další

Věc Tommy Hilfiger představuje celkově pátou předběžnou otázku Nejvyššího soudu. Předběžná otázka směřuje na výklad směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví. Nejvyšší soud se konkrétně Soudního

dvora táže, zda osoba, která má pronajatý areál tržnice a jednotlivým trhovcům poskytuje k užívání stánky a pozemky, na kterých mohou stánky stát, je prostředníkem, jehož služby jsou užívány třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví ve smyslu článku 11 směrnice, a zda lze této osobě uložit

opatření ve smyslu téhož článku, a to za stejných podmínek, jaké Soudní dvůr formuloval pro uložení opatření provozovatelům on-line tržiště v rozsudku ze dne 12. července 2011 ve věci C-324/09 L'Oréal a další.

Libor Havelka a Alžbeta Králová

Judikatura nejvyšších soudů s evropským prvkem

Česká republika: Nejvyšší soud

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2015, sp. zn. 29 Cdo 2842/2013

Určení místa splnění závazku pro účely stanovení mezinárodní příslušnosti v režimu nařízení Brusel I

Nejvyšší soud se v předmětné věci vyjádřil k pravidlům pro určení mezinárodní příslušnosti v případě vymáhání nároků ze smlouvy o převodu obchodního podílu. Navrhovatel se evropským platebním rozkazem domáhal u českého soudu zaplacení ceny obchodního podílu české společnosti, který převedl na společnost sídlící v Rakousku. Rakouská společnost však proti evropskému platebnímu rozkazu podala odpor, v němž namítala příslušnost rakouského soudu, plynoucí z obecného pravidla příslušnosti soudu bydliště žalovaného dle čl. 2 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“).

Nejvyšší soud poté, co konstatoval nemožnost založení mezinárodní příslušnosti českého soudu na základě ustanovení o tzv. výlučné příslušnosti a obecného pravidla dle čl. 2, zkoumal splnění podmínek pro tzv. zvláštní příslušnost stanovenou v čl. 5 až 7 nařízení Brusel I. Vzhledem k existenci závazku společnosti k zaplacení ceny za převod obchodního podílu, který vyplývá ze smlouvy uzavřené mezi navrhovatelem a společností, Nejvyšší soud dospěl k závěru, že se v projednávané věci jedná o „nárok ze smlouvy“ ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení Brusel I [1]. S cílem určení mezinárodní příslušnosti soudu v rozsahu čl. 5 odst. 1 Nejvyšší soud nejprve vyloučil aplikaci písm. b), jelikož obchodní podíl nelze považovat za „zboží“ ve smyslu tohoto ustanovení [2], a poté uzavřel, že je na předmětný spor nutno užít ustanovení písm. a), stanovující příslušnost místa, kde závazek, o nějž se jedná (v tomto případě závazek nabyvatele obchodního podílu zaplatit cenu za jeho převod), byl nebo má být splněn.

Pro posuzování místa splnění závazku dle čl. 5 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel I Nejvyšší soud vycházel zejména z rozsudku Soudního dvora ve věci *Česká spořitelna, a.s.*, ze kterého plyne, že se toto místo určí podle práva, kterým se podle kolizních norem soudu, jemuž byla věc předložena, závazek řídí. Jelikož jsou otázky upravené právem obchodních společností vyloučeny z režimu Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (dále jen „Římská úmluva“) [3], postupoval Nejvyšší soud dle zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále jen „ZMPS“), a s odkazem na kritérium tzv. rozumného uspořádání vztahu, uvedené v § 10 odst. 1, určil pro účely posouzení místa splnění závazku české právo. Vzhledem k neexistenci smluvního ujednání místa plnění závazku Nejvyšší soud dospěl k závěru, že je na předmětný vztah aplikovatelné pravidlo obsažené v § 337 obchodního zákoníku, které stanoví povinnost zaplatit peněžitý závazek v místě bydliště věřitele, tedy v tomto případě navrhovatele. Nejvyšší soud zdůraznil, že na tomto závěru nic nemění ani možnost tzv. alternativního místa plnění daná dlužníkovi ustanovením § 339 obchodního zákoníku, ani pravidla obsažená v zákoně č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, která se na předmětný vztah neuplatní.

Nejvyšší soud tedy na základě výše uvedených východisek konstatoval, že mezinárodní příslušnost k projednání předmětného návrhu svědčí dle čl. 5 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I českým soudům. Na závěr se ještě Nejvyšší soud krátce vyjádřil k rozsahu čl. 24 nařízení Brusel I, kterým rakouská společnost taktéž odůvodňovala nepřísušnost českých soudů, a zdůraznil, že ustanovení nijak nebrání žalobci, aby po zpochybnění mezinárodní příslušnosti soudu ze strany žalovaného ještě dodatečně uvedl skutečnosti, které tuto příslušnost zakládají.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu tak řeší mezinárodní příslušnost soudů k projednání návrhu na zaplacení ceny za převod obchodní podílu ve společnosti s ručením omezeným, přičemž vychází nejen z procesních pravidel nařízení Brusel I, ale pro účely stanovení místa splnění závazku i z kolizních pravidel obsažených v Římské úmluvě a v ZMPS.

Ivona Večerková

Francie: Cour de cassation

Rozhodnutí Kasačního soudu Francie ze dne 22. října 2015, sp. zn. 14-11776 a 14-21515 Táboření na veřejném prostranství ve světle článku 8 Úmluvy

Kasační soud se v jednom ze svých nedávných rozhodnutí, publikovaném ve sbírce rozhodnutí Kasačního soudu, věnoval v současnosti aktuální otázce souladu odstranění nelegálních tábořišť s Úmluvou o ochraně lidských práv a svobod.

V původním řízení město Paříž soudně usilovalo o vystěhování osob z nelegálních příbytků zřízených na pozemku města. Osoby, které v daných příbytcích přebývaly, se tomuto návrhu bránily a podpůrně žádaly odklad odstranění.

Dotčené osoby konkrétně uplatňovaly, že předmětná bouda či chýše může představovat obydlí chráněné požadavkem na respektování soukromého a rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. Ztráta bydlení je přitom jedním z nejvážnějších zásahů do práva na respektování obydlí, a to nezávisle na legalitě jeho obývání. Každá osoba, do jejíhož práva na respektování obydlí může být zasazeno, má právo, aby přiměřenost předmětného opatření, které je způsobilé zásah vyvolat, byla přezkoumána ve světle principů vyplývajících z článku 8 Úmluvy. Dovolatelé dále namítali, že chýše

[1] Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. března 2013 ve věci C-419/11 Česká spořitelna, a.s., body 46 až 48.

[2] Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. prosince 1968 ve věci C-7/68 Komise proti Italské republice.

[3] Článek 1 odst. 2 písm. e) Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (sdělení č. 64/2006 S. m. s. Ministerstva zahraničních věcí).

může představovat obydlí ve smyslu článku L 613-1 zákoníku výstavby a bydlení či článku L 411-1, L 412-1, L 412-3 a L 412-4 exekučního zákoníku (předmětná ustanovení upravují postup vystěhování z obydlí). Protože odvolací soud tuto právní kvalifikaci odmítl, porušil tím opět článek 8 Úmluvy.

Kasační soud nicméně dovolání zamítl. V prvé řadě uvedl, že tábořiště se nacházelo na rohu ulice v blízkosti silničního přivaděče, scházelo zde sanitární zařízení, tekoucí voda i elektřina. Osvětlení bylo zajištěno pouze prostřednictvím svíček a topilo se pálením dřeva. Techničtí pracovníci, kteří v blízkosti tábořiště opravovali přílehlou komunikaci, byli napadeni psi patřícími obyvatelům tábořiště. Rozhodnutí odvolacího soudu, podle nějž s ohledem na zabránění vzniku bezprostřední škody spočívající v ohrožení bezpečnosti jak veřejnosti pohybující se v okolí, tak i samotných dovolatelů a jejich rodin, bylo bezodkladné vystěhování osob z nelegálního tábořiště nutné, je proto dle Kasačního soudu v souladu s článkem 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod.

Libor Havelka

The Quai de Horloge in the 1st Arr. of Paris, autor D. Vondrahn /DXR, dostupné zde

Velká Británie: The Supreme Court

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. listopadu 2015, sp. zn. [2015] UKSC 70 K výkladu „naléhavého případu“ pro účely určení pravomoci soudů

Nejvyšší soud Spojeného království se ve věci J poprvé zabýval výkladem Úmluvy o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí z roku 1996 (dále jen „Haagská úmluva“), která je pro Spojené království účinná od listopadu 2012. Konkrétně se jednalo o výklad článku 11 Úmluvy, tedy pravomoci státu, který není státem obvyklého bydliště dítěte, přijmout ve všech naléhavých případech nezbytná opatření na ochranu dítěte.

Případ se týkal dítěte, které se v lednu 2007 narodilo v Anglii. Rodiče jsou maroťtí státní příslušníci, mají však i britské občanství. Otec žil od roku 1996 do roku 2009 v Anglii, od roku 2005 pak s ním pobývala i matka dítěte. V letech 2009–2011 se rodina zdržovala v Saudské Arábii a v roce 2011 se přestěhovala do Maroka. V prosinci 2011 se ale manželství rozpadlo a dítě pobývalo s matkou, což svým rozhodnutím v roce 2012 potvrdil marocký rodinný soud. Otcí soud přiznal právo dítě navštěvovat. V lednu 2013 se matka dítěte vdala a opětovně přestěhovala do Anglie, přičemž dítě zůstalo v péči prarodičů v Maroku do září 2013, kdy s ním matka odcestovala do Anglie. Otec se následně obrátil na soud se žádostí o zrušení svěřeni dítěte do péče matky a svěřeni do své péče, soud mu však nevyhověl. V březnu 2014 se otec obrátil na britské soudy a požádal o přiznání soudní ochrany dítěte a rozhodnutí o jeho navrácení, soudy nicméně nemohly postupovat podle Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, jelikož EU doposud neschválila přistoupení Maroka k Úmluvě. Soud prvního stupně rozhodl o navrácení dítěte, odvolací soud ale konstatoval, že britské soudy neměly pravomoc zabývat se předmětným případem na základě článku 11 Haagské úmluvy, ani na základě

žádného dalšího ustanovení této úmluvy. V daném případě se totiž nejednalo o naléhavý případ ve smyslu článku 11, jelikož otec se mohl okamžitě obrátit na marocké soudy, žádost o navrácení ale podal až 6 měsíců od protiprávního přemístění dítěte.

Nejvyšší soud předně shodně s odvolacím soudem konstatoval, že příkaz k navrácení dítěte je opatřením na ochranu dítěte ve smyslu článku 11 Haagské úmluvy. Zdůraznil, že rozhodnutí vydané na základě článku 11 je na rozdíl od obdobného článku 20 nařízení Brusel II bis [1], který výkon omezuje na vydávající členský stát, vykonatelné ve všech smluvních státech. Dále konstatoval, že článek 11 se neomezuje na případy protiprávního přemístění dítěte. Nejvyšší soud zdůraznil, že výklad článku 11 vyžaduje holistický přístup, přičemž pravomoc založená tímto článkem má sekundární charakter. Nelze obecně říct, že únos dítěte je vždy „naléhavým“ případem, a článek 11 by určitě nebylo vhodné aplikovat kupříkladu v případě, kdy věc již řeší soudy obvyklého bydliště dítěte, které mohou přijmout efektivní opatření k návratu. Soudy země, kde se dítě fakticky zdržuje, budou však často pro přijetí daných opatření vhodnější; přesun celého řízení na soudy země obvyklého bydliště by mohl být těžkopádný a pomalý. V návaznosti na tyto úvahy Nejvyšší soud vrátil věc k dalšímu řízení k soudu prvního stupně, který se bude muset vypořádat s otázkou pravomoci britských soudů ve smyslu článku 11 Haagské úmluvy tak, jak jej vyložil Nejvyšší soud.

Alžbeta Králová

[1] Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000.

Rakousko: Oberste Gerichtshof

Rozhodnutí Nejvyššího soudního dvora ze dne 21. října 2015, sp. zn. 2Ob40/15v Odškodnění oběti dopravní nehody v zahraničí

Nejvyšší soudní dvůr se v říjnu vyjádřil k otázce rozhodného práva pro odškodnění oběti dopravní nehody, k níž došlo v zahraničí, za situace, kdy je viník nehody neznámý.

Rakouský Nejvyšší soudní dvůr objasnil, že náhrada škody se má za daných okolností posuzovat dle rakouského zákona na odškodnění obětí dopravních

nehod. Určení nároku na odškodnění předchází určení hypotetického nároku na náhradu škody vůči osobě, která škodu způsobila, to se ale řídí ustanoveními Haagské úmluvy o právu použitelném na dopravní nehody.

Žalobce s bydlištěm v Rakousku utrpěl při autonehodě v Německu věcné škody a újmu na zdraví. Osoba

odpovědná za nehodu zůstala neznámá. Žalobce na základě ustanovení rakouského zákona na odškodnění obětí dopravních nehod (*Verkehrsoffer-Entschädigungsgesetz, VÖEG*) uplatnil nárok na odškodnění vůči Sdružení pojišťoven (*Fachverband für Versicherungsunternehmen*). Sdružení se odvolávalo na restriktivní ustanovení německého zákona o povinném pojištění (*Pflichtversicherungsgesetz*), který byl dle názoru Sdružení aplikovatelný na daný případ. Dle tohoto zákona totiž žalobci odškodnění nenáleží, jedná se totiž o nehodu, kde byla škoda způsobena nezjištěným vozidlem ve smyslu směrnice č. 2009/103/ES, o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel.

K unijní regulaci je nutné uvést, že dle článku 10 směrnice musí každý členský stát zřídit orgán, jehož úkolem je poskytovat náhradu škody minimálně do výše povinného pojištění v případech věcných škod nebo škod na zdraví způsobených nezjištěným vozidlem nebo vozidlem, u něhož nebyla splněna povinnost pojištění vozidel dle čl. 3 směrnice. V případech, kde byla věcná škoda způsobena nezjištěným vozidlem, směrnice umožňuje státům omezeným způsobem vyloučit odpovědnost tohoto orgánu (v Rakousku je tímto orgánem Sdružení pojišťoven), pokud jde o zaplacení náhrady věcné škody. Dle německého zákona o povinném pojištění tak má oběť nehody v situaci, kdy nelze zjistit totožnost osoby odpovědné za nehodu, velmi omezené možnosti získat náhradu škody.

Soud prvně zkoumal, jakým právním řádem se bude řídit nárok uplatněný žalobcem. Soud tak nejdřív stanovil, která ustanovení upravují povinnost poskytnout náhradu škody směrnici předvídaným orgánem.

V Rakousku je to § 9 [1] zákona na odškodnění obětí dopravních nehod, který reguluje předmětnou situaci, přičemž ze systematiky a znění ustanovení vyplývá, že se použije právě na situace se vztahem k zahraničí, konkrétně v případě, kdy škoda vznikla ve státech Evropského hospodářského prostoru. Dle soudu je tak jednoznačné, že toto ustanovení se musí použít nezávisle na právu rozhodném určeném dle obecných kolizních pravidel. Cílem tohoto ustanovení je jeho aplikace na předmětný případ, jedná se tak o imperativní ustanovení, které se použije nezávisle na jinak použitelném rozhodném právu. Pokud by se použilo právo německé, tedy právo místa dopravní nehody, vedlo by to ke značně odlišným závěrům. Haagská úmluva není aplikovatelná na samotný nárok na náhradu škody. Použití nařízení Řím II taktéž nevede k vyloučení aplikace ustanovení rakouského zákona. Zároveň je použití předmětného ustanovení v souladu se směrnicí č. 2009/103/ES.

Existence nároku žalobce na odškodnění vůči rakouskému Sdružení pojišťoven je v předmětném případě závislá na existenci nároku na odškodnění vůči neznámé osobě, která škodu způsobila. Na základě čl. 3 Haagské úmluvy o právu použitelném na dopravní nehody jsou rozhodným právem vnitřní předpisy státu, na jehož území došlo k nehodě, v předmětném případě tedy německé právo. Pro posouzení existence a také rozsahu náhrady škody se tak použije právo německé, konkrétně ustanovení § 249 a násl. občanského zákoníku (*Bürgerliches Gesetzbuch*) regulující způsob a rozsah náhrady škody.

Katarína Deáková

[1] Dle § 9 odškodňuje Sdružení pojišťoven osoby s bydlištěm v Rakousku, pokud byla škoda způsobena v jiném státu Evropského hospodářského prostoru.

Judikatura Soudního dvora

Věc C-326/14: změna ceny telekomunikačních služeb v závislosti na objektivním indexu spotřebitelských cen a právo odstoupit od smlouvy

Věc C-326/14 – rozsudek Soudního dvora ze dne 26. listopadu 2015 ve věci Verein für Konsumenteninformation v. A1 Telekom Austria AG

Soudní dvůr se v listopadovém rozsudku zabýval zejména otázkou existence změny smlouvy v případě, že dojde k zvýšení ceny za služby pro spotřebitele na základě objektivních vnějších okolností, na které smlouva odkazuje. Jádrem věci byla smluvní praxe rakouského poskytovatele telekomunikačních služeb, který využíval obchodní podmínky obsahující klauzuli, dle které se konečná cena pro uživatele služeb odvíjela od indexu spotřebitelských cen, vydávaného statistickým úřadem. Konečná cena pro uživatele se tak mohla měnit v závislosti na vývoji tohoto indexu vyhodnoceného za předcházející rok. V případě, že tímto způsobem došlo ke změně ceny, byl o tom uživatel informován, ale neměl nárok na odstoupení od smlouvy bez postihu, a to ani v případě, že došlo k zvýšení ceny. Proti této praxi poskytovatele telekomunikačních služeb se ohradilo rakouské Sdružení pro informování spotřebitelů s tím, že uvedená praxe je v rozporu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2002/22/ES ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/136/ES [1], ze kterých vyplývá, že spotřebitel v takovém případě musí být informován o nároku na odstoupení od smlouvy.

Podstatou předložené předběžné otázky tak bylo, zda má být čl. 20 odst. 2 směrnice 2002/22/ES vykládán v tom smyslu, že změna sazeb za poskytování služeb elektronických komunikací, která byla provedena na základě klauzule o úpravě sazeb obsažené ve všeobecných obchodních podmínkách, která stanoví tuto změnu v závislosti na indexu spotřebitelských cen, představuje „změnu smluvních podmínek“, ze které by vyplývalo právo účastníka odstoupit od smlouvy bez postihu.

Věc C-216/14 Covaci: minimální standardy pro práva obviněných v trestním řízení

Věc C-216/14 – rozsudek Soudního dvora ze dne 15. října 2015 ve věci Gavril Covaci

Soudní dvůr se v projednávané věci poprvé vyjádřil k působnosti dvou nedávno vydaných směrnic stanovujících minimální pravidla týkající se práv osob v trestním řízení, konkrétně směrnici 2010/64/EU

Soudní dvůr při tvorbě svých závěrů vycházel v první řadě ze smyslu a účelu směrnice, která cílí zejména na vytvoření harmonizačního právního rámce v oblasti univerzálních služeb a jedním z jejích podstatných cílů je ochrana uživatelů. Součástí této ochrany je pak rovněž zajištění cenové průhlednosti a transparentnosti ve vztahu k poskytovaným službám. Tento požadavek zároveň klade nároky na poskytovatele služeb, mimo jiné, aby v případě změny obchodních podmínek vyrozuměli uživatele a informovali je o právu odstoupit od smlouvy. Soudní dvůr však zároveň připomněl, že i podniky mohou mít oprávněný zájem na změně cen svých služeb.

V předložené věci Soudní dvůr posoudil skutečnou povahu smluvního vztahu, jenž byl předmětem původního řízení. Konstatoval, že v dané věci byla úprava cenových sazeb stanovena podle objektivního indexu spotřebitelských cen, vydávaného rakouským statistickým úřadem. Vzhledem ke skutečnosti, že úprava cenových sazeb je založena na srozumitelné, přesné a veřejné metodě indexace, nemůže koncové uživatele stavět do nové smluvní situace, jež by byla odlišná od situace, ve které se nacházeli při uzavírání smlouvy. Soudní dvůr tak s odkazem na shora uvedenou argumentaci dospěl k závěru, že směrnicí je třeba vykládat tak, že změna sazeb za služby založená na objektivním indexu spotřebitelských cen nepředstavuje „změnu smluvních podmínek“ a účastníkům tak nepřiznává nárok na odstoupení od smlouvy bez postihu.

Jan Bena

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/22/ES ze dne 7. března 2002 o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009

o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení (dále jen „směrnice 2010/64“) [1] a směrnici 2012/13/EU o právu na informace v trestním řízení (dále jen „směrnice 2012/13“) [2]. V předmětném řízení bylo německými orgány vedeno trestní řízení proti G. Covacimu, rumunskému státnímu příslušníkovi, který v rámci policejní silniční kontroly předložil padělané

osvědčení o pojištění a nebyl tak schopen prokázat platné povinné pojištění odpovědnosti k provozu vozidla. Během trestního řízení však vyvstaly nejasnosti ohledně souladu vnitrostátních pravidel, stanovujících požadavky pro doručení trestního příkazu a jazykové požadavky pro podání odporu, s výše uvedenými směrnici. Německý soud se proto rozhodl předložit Soudnímu dvoru dvě předběžné otázky.

První dotaz směřoval k výkladu čl. 1 až 3 směrnice 2010/64, konkrétně k tomu, zda tato ustanovení dovolují členskému státu přijmout vnitrostátní opatření zakazující osobě, proti které byl vydán trestní příkaz, podat písemný odpor proti tomuto příkazu v jiném jazyce, než je jazyk řízení. K otázce aplikace čl. 2 směrnice na danou situaci Soudní dvůr připomněl, že rozsah tohoto článku je omezen pouze na tlumočení ústních vyjádření, ať již v rámci komunikace s příslušnými soudními orgány, či vůči svému právnímu zástupci. Soudní dvůr uvedl, že cílem ustanovení sice je respektování práva na obhajobu osoby, která nemluví či nerozumí jazyku trestního řízení, a zaručení spravedlivého procesu, z toho však nelze automaticky vyvozovat povinnosti členských států k obstarání překladů veškerých opravných prostředků podaných dotčenými osobami. Na situaci v předmětném řízení dle názoru Soudního dvora nelze vztáhnout ani čl. 3 směrnice, jelikož ten se týká pouze překladu tzv. podstatných dokumentů, jejichž demonstrativní výčet je stanoven v odstavci druhém. Soudní dvůr svůj závěr odůvodnil odkazem na účel čl. 3, kterým je zajištění možnosti podezřelého nebo obviněného seznámit se s tím, co je mu kladeno za vinu [3], z čehož dovodil, že právo na překlad ve smyslu tohoto ustanovení nezahrnuje takový dokument, jakým je odpor podaný proti trestnímu příkazu. Kromě toho ponechal Soudní dvůr posouzení otázky, zda předmětný dokument lze považovat za podstatný, na vnitrostátních orgánech. Soudní dvůr tedy shrnul, že články 1 až 3 směrnice 2010/64 nebrání takové vnitrostátní úpravě, která znemožňuje podat odpor proti trestnímu příkazu v jiném jazyce, než je jazyk řízení, ovšem pouze za předpokladu, že příslušné

vnitrostátní orgány nepovažují odpor za podstatný dokument ve smyslu čl. 3 odst. 3 směrnice.

V rámci druhé otázky se Soudní dvůr zabýval souladem vnitrostátních pravidel pro doručování trestního příkazu obviněnému skrze zmocněnce se směrnicí 2012/13, konkrétně jejími čl. 2, čl. 3 odst. 1 písm. c) a čl. 6 odst. 1 a 3. Německá úprava stanoví, že osoba, která nemá bydliště na území Německa, je povinna ustanovit zmocněnce pro účely doručení, přičemž lhůta pro podání odporu proti trestnímu příkazu počíná běžet ode dne jeho doručení tomuto zmocněnci. Soudní dvůr nejprve došel k závěru, že doručení trestního příkazu musí být chápáno jako forma sdělení obvinění proti dotčené osobě ve smyslu čl. 6. S ohledem na cíle čl. 6, kterými jsou zejména umožnění přípravy obhajoby a zajištění spravedlivého procesu, a na nutnost zabránění diskriminace mezi obviněnými na základě jejich místa pobytu, Soudní dvůr uvedl, že vnitrostátní orgány mají v takovém případě povinnost zajistit, aby obviněnému náležela lhůta k podání odporu v celém svém rozsahu, tedy nezkrácená o dobu, kterou zmocněnec potřebuje k doručení trestního příkazu obviněnému. Soudní dvůr tedy závěrem konstatoval, že čl. 2, čl. 3 odst. 1 písm. c) a čl. 6 odst. 1 a 3 směrnice 2012/13 nebrání takové úpravě, jako je v projednávaném případě, avšak pouze pod podmínkou, že obviněnému skutečně náleží celá lhůta stanovená pro podání odporu.

Soudní dvůr tak tímto rozsudkem upřesnil rozsah práv zaručených oběma směrnicemi. Z jeho závěrů plyne, že tyto směrnice stanovují pouze minimální pravidla, přičemž konkrétní provedení práv je na členských státech, které však musí zároveň zajistit soulad vnitrostátní právní úpravy s principy spravedlivého procesu.

Ivona Večerková

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení.

Věc C-223/14: pojem mimosoudních písemností

Věc C-223/14 – rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2015 ve věci Tecom Mican SL a José Arias Domínguez

Soudní dvůr koncem roku vynesl jeden z klíčových rozsudků v oblasti doručování. Odpověď na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu nařízení o doručování soudních a mimosoudních písemností v občanských a obchodních věcech [1] ved-

la k objasnění pojmu mimosoudních písemností.

Společnost MAN Diesel, založená dle německého práva, a společnost Tecom, založená dle španělského práva, uzavřely smlouvu o obchodním zastoupení, kterou společnost MAN Diesel jednostranně vypověděla. Po vypovědi požádala společnost Tecom soudního tajemníka Soudu prvního stupně č. 7 v Las

Palmas, aby prostřednictvím příslušného německého subjektu doručil společnosti MAN Diesel výzvu. Společnost Tecom se touto výzvou domáhala zaplacení částky, kterou považovala za dlužnou jakožto odškodnění za výpověď. Soudní tajemník odmítl vyhovět návrhu společnosti Tecom, jelikož neexistovalo žádné soudní řízení vyžadující úkon soudní pomoci, o nějž bylo žádáno.

Soudní dvůr prvně odpověděl na otázku, zda pojem mimosoudní písemnost obsažený v článku 17 nařízení zahrnuje soukromou písemnost, která nebyla vyhotovena či ověřena veřejným orgánem či úřední osobou. V případě mimosoudní písemnosti se jedná o autonomní pojem unijního práva, jak to již Soudní dvůr potvrdil v rozsudku C-14/08 ve věci Roda Golf & Beach Resort. Restriktivní výklad tohoto pojmu přitom není žádoucí; nemůže být tedy omezen pouze na dokumenty vydané v rámci soudního řízení a může zahrnovat i dokumenty vyhotovené notáři. Jelikož v článku 16 absentuje vymezení pojmu mimosoudní písemnosti, při jeho upřesnění je nutno vycházet z kontextu a cílů sledovaných nařízením, tudíž zdokonalení a urychlení zasilání soudních a mimosoudních písemností. Zde se nabízí pohled na dřívější legislativní úpravu, zejména nařízení č. 1393/2007 a jí předcházející úmluvu přijatou Radou dne 26. května 1997[2]. Důvodová zpráva k posledně jmenovanému legislativnímu aktu uváděla, že za mimosoudní písemnost lze považovat také soukromé písemnosti, jejichž povaha nebo význam odůvodňuje jejich zasilání a oznamování adresátům úředním postupem. Samotná úmluva sice státy nebyla ratifikovaná, nicméně byla zdrojem inspirace pro nařízení č. 1348/2000. Ani v tomto nařízení jsme se nedočkali přesné definice pojmu mimosoudních písemností, nicméně dle čl. 17 písm. b) byla pověřena Komise, aby ve spolupráci s členskými státy vytvořila seznam písemností, které mohou být doručovány. Členské státy do něj pod dohledem Komise zařadily i soukromé písemnosti, které mají v daném právním řádu zvláštní význam. Zasilání takových písemností dle Soudního dvora přispívá k posílení řádného fungování vnitřního trhu v oblasti spolupráce v občanských a obchodních věcech. Soudní dvůr tak vzhledem k výše uvedenému dospěl k závěru, že pojem mimosoudní písemnosti zahrnuje nejen písemnosti vyhotovené nebo ověřené veřejným orgánem nebo úřední osobou, ale i soukromé písemnosti, jejichž formální zaslání jejich příjemci je nezbytné k uplatnění, prokázání nebo ochraně práva nebo právního nároku v občanské nebo obchodní věci.

Doručování mimosoudní písemnosti v souladu s postupem dle nařízení je dokonce přípustné i v případě, kdy žalobce již uskutečnil první doručení písemnosti způsobem, který není upraven tímto nařízením. Nařízení samotné totiž stanoví pouze dva případy, kdy je doručení písemností vyňato z jeho působnosti, a sice pokud bydliště nebo obvyklý pobyt osoby, které je písemnost určena, není známo, nebo pokud tato osoba označila zplnomocněného zástupce ve státě, kde soudní řízení již probíhá. Účelem nařízení je rychlé zasilání písemností, a tak subjektům není stanovena povinnost ověřit vhodnost nebo relevanci důvodů, proč žalobce provádí doručování prostřednictvím zavedených způsobů zasilání. Žalobce si může nejen zvolit některý z prostředků zasilání zavedený nařízením, ale může dokonce současně využít vícero způsobů.

Posledně byl Soudní dvůr dotazován, zda je pro účely použití článku 16 vždy nutné ověřit, že doručení mimosoudní písemnosti má přeshraniční dopad a je nezbytné pro řádné fungování vnitřního trhu. Přítomnost přeshraničního dopadu představuje objektivní podmínku, kterou je nutné splnit vždy, pokud doručování písemnosti spadá do působnosti nařízení. Pokud jsou podmínky pro použití způsobů doručování stanovených nařízením splněny, nezbytnost k řádnému fungování vnitřního trhu lze presumovat. Dle Soudního dvora tak při splnění podmínek pro použití čl. 16 není nutné ověřovat v každém jednotlivém případě, že doručování mimosoudní písemnosti má přeshraniční dopad a je nezbytné k řádnému fungování vnitřního trhu.

Soudní dvůr tedy pokračoval v cestě, kterou nastínil již rozsudkem C-14/08 ve věci Roda Golf & Beach Resort. Poskytnutou definici mimosoudní písemnosti lze považovat za extenzivní a za mimořádně benevolentní především pro osoby, které chtějí doručit svou písemnost i bez souvislosti s probíhajícím nebo chystaným soudním řízením. Pokud je tedy předmětná písemnost nutná k uplatnění, prokázání nebo ochraně práva či právního nároku, lze jí do jiného členského státu doručit prostřednictvím soudu.

Katarína Deáková

[1] Nařízení EP a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 (dále jen „nařízení“).

[2] Úmluva o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech Evropské unie.

Věc C-290/14 Skerdjan Celaj: trestní postih nelegálních přistěhovalců

Věc C-290/14 – rozsudek Soudního dvora ze dne 1. října 2015 ve věci Skerdjan Celaj

Téma společné přistěhovalecké politiky a užití souvisejících právních nástrojů na poli evropské integrace budí v současné době vzhledem k aktuálnímu dění více pozornosti než kdykoli předtím. K problematice aplikace unijních předpisů v této oblasti se v říjnu vyjádřil i Soudní dvůr, který v předmětné věci posuzoval soulad vnitrostátních opatření, stanovujících trestní postih osobám porušujícím zákaz opětovného vstupu na území členského státu, s tzv. návratovou směrnicí (dále jen „směrnice 2008/115“) [1].

V rámci vnitrostátního řízení bylo vedeno trestní stíhání Skerdjana Celaje, albánského státního příslušníka, který byl v srpnu 2011 zadržen na italském území za pokus o loupež a následně odsouzen k trestu odnětí svobody a k uhrazení pokuty. Příslušné italské orgány poté vydaly příkaz k okamžitému opuštění území, který dotyčný sice uposlechl, v únoru 2014 však na italské území opětovně vstoupil. Následně bylo v souladu s italským legislativním nařízením zahájeno trestní řízení, jehož výsledkem mělo být uložení trestu odnětí svobody. Na základě námitek ze strany obhajoby však italský soud řízení přerušil a obrátil se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou, zda směrnice 2008/115 brání takové vnitrostátní úpravě, která stanoví trest odnětí svobody pro státního příslušníka třetí země, který i přes zákonný zákaz opětovně vstoupí na území členského státu.

V rámci posuzování obecných charakteristik směrnice 2008/115 Soudní dvůr nejprve zdůraznil, že členský stát nemůže přijmout takovou trestněprávní úpravu, která by mohla ohrozit dosažení cílů směrnice, kterými jsou zejména předcházení nedovolenému přistěhovalectví a posílení boje proti němu. V tomto ohledu Soudní dvůr odkázal na svou předchozí judikaturu, kde stanovil, že k narušení cílů směrnice 2008/115 dojde např. za situace, kdy státní orgány vedou trestní stíhání, které by mohlo vést k uložení trestu odnětí svobody, ještě před přijetím či výkonem rozhodnutí o navrácení, pokud tím hrozí oddálení vyhoštění do-

tyčné osoby (rozsudky El Dridi [2], Achughbadian [3] a Sagor [4]).

I přesto však Soudní dvůr v tomto případě dospěl k odlišnému závěru. Zohlednil totiž skutečnost, že se v projednávané věci, na rozdíl od výše jmenovaných rozsudků, nejednalo o první řízení o navrácení. Vzhledem k závěrům z rozsudku Achughbadian a k obecným východiskům tedy Soudní dvůr konstatoval, že „směrnice 2008/115 v zásadě nebrání právní úpravě členského státu, která stanoví uložení trestu odnětí svobody neoprávněně pobývajícím státnímu příslušníkovi třetí země, který poté, co byl navrácen do své země původu v rámci dřívějšího řízení o navrácení, opětovně neoprávněně vstoupí na území uvedeného státu v rozporu se zákonem“. Uložení takové trestněprávní sankce je však přípustné pouze za podmínky, že je zákaz vstupu vydaný v souladu s čl. 11 směrnice 2008/115, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, a za plného respektování základních práv, zejména těch, která jsou zaručena Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (Achughbadian, bod 49), a Ženevské úmluvy [5], konkrétně jejího čl. 31 odst. 1.

Soudní dvůr tímto rozsudkem výrazně přispěl k výkladu evropských norem na poli imigrační politiky. Rozsudek je zajímavý především z toho důvodu, že se Soudní dvůr, s odkazem na specifický skutkový stav, odchýlil od své předchozí judikatury a v případech, kdy se nejedná o první řízení o navrácení, ponechal volné pole uvážení členskými státy, které mohou v souladu s čl. 2 odst. 2 písm. b) vyloučit aplikaci směrnice 2008/115.

Ivona Večerková

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

[2] Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. dubna 2011 ve věci C-61/11 PPU - El Dridi.

[3] Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. prosince 2011 ve věci C-329/11 Achughbadian.

[4] Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. prosince 2012 ve věci C-430/11 Sagor.

[5] Úmluva o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 (sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 208/1993 Sb.).

Věc C-215/15 Gogova: příslušnost k rozhodování ve věcech výživného

Věc C-215/15 – rozsudek Soudního dvora ze dne 21. října 2015 ve věci V. I. Gogova proti I. D. Iljevovi

V říjnovém rozsudku se Soudní dvůr vyjádřil k problematice působnosti nařízení Rady (ES)

č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (dále jen „nařízení Brusel II bis“) a k výkladu prorogace

příslušnosti v kontextu tohoto nařízení. Rodiče dítěte, bulharští státní příslušníci, pobývají odděleně v Itálii, přičemž dítě žije s matkou v Miláně. Matka dítěte měla zájem o vydání cestovního pasu pro své dítě, jelikož platnost dokladu skončila a matka s ním chtěla vycestovat do Bulharska. Podle bulharského práva rozhodují o vycestování dítěte a vydání cestovního pasu rodiče na základě společné dohody, a o pas proto musí požádat společně. Otec, pan Iljev, nicméně s matkou v původním řízení nespolečně pracoval, matka proto podala k soudu v Bulharsku návrh, aby rozhodl v jejím sporu s otcem dítěte ohledně možnosti vycestování a vydání cestovního pasu. Vzhledem k nemožnosti doručit I. D. Iljevovi návrh na zahájení řízení mu byl ustanoven opatrovník, který nezpochybnil příslušnost bulharských soudů. Okresní soud v Petriči přesto rozhodl, že věc se týká rodičovské zodpovědnosti a ve smyslu článku 8 nařízení Brusel II bis se prohlásil za nepřislušný.

Věc se dostala až k Nejvyššímu soudu, který se Soudního dvora dotázal, zda předmětné řízení, umožňující nahradit souhlas některého z rodičů s vycestováním dítěte mimo území a s vydáním cestovního pasu, spadá do působnosti nařízení Brusel II bis. Další dotaz pak směřoval na to, zda mohla být příslušnost bulharských soudů založena na základě čl. 12 odst. 1 písm. b), tedy prorogací příslušnosti, za situace, kdy opatrovník ustanovený k zastupování otce nezpochybnil příslušnost k rozhodování sporu v původním řízení.

K působnosti nařízení Brusel II bis Soudní dvůr uvedl, že „rodičovská zodpovědnost“ je v čl. 2 bodě 7 nařízení definována široce v tom smyslu, že zahrnuje veškerá práva a povinnosti fyzické nebo právnické osoby týkající se dítěte nebo jmění dítěte, která jsou jí svěřena rozhodnutím, právními předpisy nebo právně závaznou dohodou[1], a zdůraznil, že čl. 1 odst. 2 sice obsahuje výčet věcí, na které se nařízení vztahuje, tento výčet nicméně není taxativní. Při určování, zda určitý návrh spadá do působnosti nařízení, je proto nutné vycházet z jeho předmětu, přičemž u dotčeného návrhu má soud rozhodnout o nutnosti vydání cestovního pasu dítěti a vycestování s tímto dítětem do zahraničí bez souhlasu druhého rodiče. Jeho předmětem je proto výkon rodičovské zodpovědnosti ve smyslu nařízení Brusel II bis. Na tom nic nemění skutečnost, že návrh se týká určitého konkrétního rozhodnutí, nikoliv všech podmínek rodičovské zodpovědnosti, ani fakt, že daným rozhodnutím se budou muset řídit bulharské orgány v rámci správního řízení o vydání cestovního pasu. Dané řízení proto spadá do působnosti nařízení Brusel II bis.

Soudní dvůr se dále zabýval otázkou, zda lze dovodit „výslovné či jiné jednoznačné přijetí příslušnosti všemi stranami řízení“ ve smyslu čl. 12 odst. 3 písm. b) nařízení Brusel II bis z toho, že opatrovník, který zastupuje odpůrce a který byl ustanoven z důvodu nemožnosti doručit odpůrci návrh na zahájení řízení, nevznesl námitku nepřislušnosti uvedených soudů. Soudní dvůr zopakoval, že příslušnost ve smyslu čl. 12 odst. 3 nařízení lze založit za předpokladu, že je prokázána existence výslovné nebo přinejmenším jednoznačné shody ohledně této příslušnosti mezi všemi účastníky řízení, a to nejpozději ke dni, kdy je návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost podána ke zvolenému soudu[2]. Prorogace příslušnosti je přitom jistou výjimkou z kritéria blízkosti, a podmínka jednoznačného přijetí příslušnosti proto musí být vykládána striktně. Takové přijetí předpokládá minimálně to, aby byl odpůrce s řízením probíhajícím před těmito soudy obeznámen, i když obeznámení se samo o sobě nerovná přijetí příslušnosti. Na nepřítomnost odpůrce, kterému návrh na zahájení řízení nebyl doručen a který o zahájeném řízení neví, nelze pohlížet tak, že tuto příslušnost přijal. Vůle odpůrce nemůže být vyvozena ani z jednání jeho opatrovníka, který byl uvedenými soudy ustanoven v jeho nepřítomnosti.

V takové situaci, jako je situace v původním řízení, tedy nelze příslušnost soudů považovat za „výslovné či jiným jednoznačným způsobem přijatou všemi stranami řízení“. Soud přitom zdůraznil, že výklad podaný v tomto rozsudku navrhovatele v obdobné situaci nezabavuje možnosti domoci se vydání soudního rozhodnutí před soudy členského státu obvyklého bydliště dítěte, a není proto odepřením spravedlnosti ve vztahu ke stěžovateli v původním řízení.

Případ je tak dalším rozhodnutím upřesňujícím rozsah působnosti nařízení Brusel II bis, resp. rozsah „rodičovské zodpovědnosti“ ve smyslu tohoto nařízení. Přináší však velice zajímavé závěry i ve vztahu k institutu prorogace příslušnosti a upřesňuje výklad přijetí příslušnosti všemi stranami sporu.

Alžbeta Králová

[1] Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 27. listopadu 2007 ve věci C-435/06, C, bod 49 a rozsudek ze dne 26. dubna 2015 ve věci C-92/12 PPU, Health Service Executive, bod 59.

[2] Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. listopadu 2014 ve věci C-656/13, L.

Věc C-422/14: hromadné propouštění zaměstnanců

Věc C-422/14 – rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2015 ve věci Cristian Pujante Rivera v. Gestora Clubs Dir SL, Fondo de Garantía Salarial

Soudní dvůr se v tomto případě zabýval zejména výkladem pojmu hromadného propouštění zaměstnanců v souvislosti s interpretací čl. 1 směrnice Rady č. 98/59/ES[1]. Předmětem sporu v původním řízení byl postup podniku, ve kterém v daném časovém období došlo k několika ukončením pracovního poměru z různých důvodů. Ve sporu ohledně skutečnosti, zda bylo třeba na situaci hledět jako na hromadné propouštění ve smyslu směrnice, vystaly před vnitrostátním soudem ve Španělsku pochybnosti o způsobu jejího výkladu.

Soudní dvůr se v rámci tohoto případu vyjádřil hned ke třem předběžným otázkám. Podstatou první otázky bylo, zda je zaměstnanec, kteří mají smlouvu na dobu určitou nebo na vykonání určitých prací, třeba považovat za zaměstnance, kteří ve smyslu směrnice v podniku „obvykle“ pracují. Druhá otázka se týkala způsobu ukončení pracovního poměru, které lze do pojmu hromadného propouštění ve smyslu směrnice zahrnout. Předmětem třetí otázky pak bylo posouzení případu, kdy zaměstnanec pracovní poměr sám opustil z důvodu, že byly zaměstnavatelem jednostranně změněny podstatné náležitosti jeho pracovní smlouvy.

Soudní dvůr v rámci odpovědi na otázku, které zaměstnance je třeba považovat za zaměstnance „obvykle“ zaměstnané v podniku, především vyšel ze své dřívější judikatury[2], ze které vyplývá, že zaměstnanec na dobu určitou a na vykonání určitých činností není možné zohlednit pro potřeby institutu hromadného propouštění, pokud ke skončení jejich pracovních poměrů dojde v den uplynutí platnosti smlouvy nebo dokončení práce. Dále se Soudní dvůr zabýval samotným pojmem zaměstnanec ve smyslu směrnice a na základě své dřívější judikatury [3] i účelu směrnice dospěl k závěru, že tento pojem je třeba vykládat s ohledem na objektivní kritéria závislé činnosti, a i tyto zaměstnance je tak třeba chránit, pokud je jejich pracovní poměr ukončen předčasně. Na základě uvedené argumentace Soudní dvůr konstatoval, že zaměstnanci s pracovními smlouvami uzavřenými na dobu určitou nebo pro vykonání urči-

tých prací musí být rovněž považováni za zaměstnance, kteří jsou „obvykle“ zaměstnaní v podniku ve smyslu směrnice.

V rámci odpovědi na otázku, zda pojem hromadného propouštění ve smyslu směrnice zahrnuje kromě propouštění v užším smyslu i jiné formy skončení pracovního poměru, vyšel Soudní dvůr z preambule směrnice a především jejího jasného znění a dospěl k závěru, že podmínku existence hromadného propouštění je třeba vykládat tak, že se nevztahuje na další formy ukončení pracovního poměru, které je třeba považovat za propouštění, ale pouze na propouštění ve „striktním smyslu“.

Fontaine de la Justice v Cudrefin, autor Roland Zumbühl, dostupné [zde](#).

V odpovědi na poslední otázku, zda skutečnost, že zaměstnavatel provedl v neprospěch zaměstnance podstatnou změnu základních náležitostí jeho pracovní smlouvy z důvodů, které nesouvisí s osobou tohoto zaměstnance, spadá pod pojem propouštění ve smyslu čl. 1 odst. 1 směrnice, Soudní dvůr s odkazem na smysl směrnice a svou ustálenou judikaturu dospěl k závěru, že pod pojem propouštění je třeba zahrnout jakékoliv ukončení pracovního poměru, nechtěné zaměstnancem. Soudní dvůr ve vztahu ke sporu v původním řízení konstatoval, že ačkoliv o skončení pracovního poměru požádala sama zaměstnankyně, toto její jednání mělo

svůj původ v jednostranné změně podstatných náležitostí pracovní smlouvy zaměstnavatelem z důvodů, které nesouvisely s její osobou. V návaznosti na uvedené skutečnosti Soudní dvůr dospěl k závěru, že případ, kdy zaměstnavatel jednostranně změní podstatné náležitosti pracovní smlouvy z důvodů, které nesouvisí s osobou zaměstnance, je třeba rovněž považovat za propouštění ve smyslu čl. 1 odst. 1 směrnice.

Jan Bena

[1] Směrnice Rady 98/59/ES ze dne 20. července 1998 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se hromadného propouštění.

[2] Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. května 2015, ve věci C-392/13, Andrés Rabal Cañas v. Nexea Gestión Documental SA, Fondo de Garantía Salarial.

[3] Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 2014, ve věci C-596/12, Evropská komise v. Italská republika a dále rozsudek Soudního dvora ze dne 9. července 2015, ve věci C-229/14, Ender Balkaya v. Kiesel Abbruch - und Recycling Technik GmbH.

Z judikatury ESLP

Věc Perinçek proti Švýcarsku (stížnost č. 27510/08): zpochybňování arménské genocidy a právo na svobodu projevu

Rozsudek velkého senátu ESLP v právně i politicky kontroverzní kauze Perinçek byl již dlouho očekávaný. Dne 15. října 2015 jsme se tak dočkali rozsudku, který potvrdil v roce 2013 senátem Soudu vyjádřené stanovisko a zpochybňování arménské genocidy v daném případě legitimizoval s poukazem na svobodu slova chráněnou článkem 10 Úmluvy. V našem bulletinu jsme již o případu Perinçek proti Švýcarsku referovali, tak pouze v krátkosti připomeneme skutkové okolnosti. Pan Perinçek, doktor práv a předseda Turecké strany pracujících, se v roce 2005 účastnil ve Švýcarsku třech konferencí, kde popíral, že masové deportace a masakry na arménském obyvatelstvu v Osmanské říši od roku 1915 představují genocidium. Na tiskové konferenci dokonce prohlásil, že tvrzení o arménské genocidě je pouze „mezinárodní lž“, resp. že „arménský problém nikdy ani neexistoval“. V návaznosti na daná vyjádření podal spolek „Švýcarsko-Arménsko“ na pana Perinčeka trestní oznámení. Obvodní soud v Lausanne shledal stěžovatele vinným z trestného činu rasové diskriminace a uložil mu 90 denní pokutu ve výši 100 franků denně s podmíněným odkladem, kterou mohl nahradit 30 denním odnětím svobody. Panu Perinčekovi byla taktéž uložena povinnost zaplatit spolku „Švýcarsko-Arménsko“ nemajetkovou újmu ve výši 1000 švýcarských franků.

Před přistoupením k samotnému meritu věci Soud zdůraznil, že jeho úkolem není posoudit, zda masové deportace a masakry na arménském obyvatelstvu představují genocidu ve smyslu mezinárodního práva. Pravomocí k posouzení, zda se v tomto případě jedná o genocidu, disponují totiž mezinárodní trestní soudy. Soud dále výslovně uznal, že posouzení, zda lze předmětné výroky kvalifikovat jako popírání genocidy pro účely švýcarského trestního zákona, náleží švýcarským soudům. Pozornost velkého senátu se tak soustředila na zjištění, zda trestněprávní postih sleduje legitimní cíl a zda je takový zásah v demokratické společnosti nezbytný. Po počátečním konstatování zásahu do svobody projevu garantované článkem 10 Úmluvy odsouzením stěžovatele bylo tedy nutné vypracovat se s existencí legitimního cíle sledovaného tímto zásahem. Mnoho potomků obětí události z roku 1915 si vybuchovalo identitu na vnímání své komunity jakožto obětí genocidy. Legitimitu zásahu tak Soud uznal s poukazem na práva potomků těchto

obětí převážně žijících v arménské diaspoře. Soud tak vyvažoval dvě konkurující hodnoty, důstojnost Arménů chráněnou článkem 8 Úmluvy a svobodu projevu pana Perinčeka chráněnou článkem 10 Úmluvy.

Podotkl, že stěžovatel nevyjádřil opovržení nebo nenávisť vůči obětem události z roku 1915, Armény neoznačil za lháře a nesnažil se je stereotypizovat. Zatímco u tvrzení týkajících se holocaustu lze dle Soudu předpokládat jejich spojení s podněcováním nenávisti, u předmětných výroků nelze automaticky presumovat šíření rasistických či nedemokratických postojů. Projev pana Perinčeka, přednesený před veřejností, se sice dotýkal historických a právních otázek, byl nicméně projevem politickým, nikoliv vědeckohistorickým. Docházelo k diskusi o kontroverzní otázce, která ovšem představuje otázku veřejného zájmu. Důležitým aspektem je i to, že samotné použití expresivního způsobu vyjadřování nevedlo dle Soudu k podněcování nenávisti. Vedle dílčího závěru o přítomnosti veřejného zájmu a současné absenci podněcování nesnášenlivosti Soud dále hodnotil kontext, ve kterém se projev odehrával. V tomto ohledu Soud vyzdvihl, že ve švýcarském prostředí, kde byl projev učiněn, nebylo vzhledem k historickospolečenskému kontextu nutné kriminalizovat obdobný projev. Tak tomu ale není v případě projevů týkajících se holocaustu v zemích, kde může být zpochybňování holocaustu zvláště nebezpečné vzhledem k jejich historickým zkušenostem s nacistickým režimem. Nic nenasvědčuje ani tomu, že v době předmětného projevu existovalo ve Švýcarsku napětí mezi tam žijícími Armény a Turky. Samotný projev dle Soudu nezasáhl důstojnost arménské komunity do takové míry, aby vyžadoval trestněprávní sankci ze strany státu. Kriminalizování daného projevu nebylo vyžadováno ani z pohledu mezinárodního práva. Švýcarský postih předmětného projevu tak Soud neshledal jako nezbytný v demokratické společnosti, švýcarské orgány proto překročily jim poskytnutý prostor pro uvážení a zasáhly do svobody projevu pana Perinčeka, chráněného článkem 10 Úmluvy.

Na rozsudek velkého senátu lze na straně jedné nahlížet jako na snahu chránit svobodu slova, včetně komentování a reflexe historických událostí, jejichž posouzení se může odvíjet od subjektu provádějícího hodnocení. Vyznění rozsudku tak může napomoci

předcházení zakonzervování nedotknutelných historických zjištění, při jejichž hodnocení mohou historická fakta a jejich bezprostřední analýza splývat. Význam rozsudku nespočívá pouze ve vítězství volné debaty o kontroverzních historických událostech, ale směřuje také k odlišení holocaustu od jiných historických událostí. Debata o holocaustu, jeho vnímání a tematizování tak představuje právem chráněný, téměř nedotknutelný prostor. Názorně poukazují na kritickou stránku rozsudku velkého senátu slova Uladzislau Belavusau: Soud vytváří konstrukci jakési

„mega-genocidy“ v podobě holocaustu [1] a rýsuje hierarchii mezi holocaustem a arménskou genocidou [2].

Katarína Deáková

[1] Belavusau, Uladzislau: *Armenian Genocide v. Holocaust in Strasbourg: Trivialisation in Comparison*, *VerfBlog*, 2014/2/13, Dostupné z: <http://verfassungsblog.de/en/armenian-genocide-v-holocaust-in-strasbourg-trivialisation-in-comparison/>.

[2] Belavusau, Uladzislau: *Perinçek v. Switzerland: Between Freedom of Speech and Collective Dignity*, *VerfBlog*, 2015/11/05, dostupné z: <http://verfassungsblog.de/perincek-v-switzerland-between-freedom-of-speech-and-collective-dignity>.

Courtroom of the European Court of Human Rights in Strasbourg, autor Adrian Grycuk, dostupné [zde](#).

Rozhodnutí ESLP proti České republice

Věc Regner proti České republice (stížnost č. 35289/11)

V rozsudku ze dne 26. listopadu 2015 ve věci Regner proti České republice Evropský soud pro lidská práva dospěl k závěru, že v soudním řízení o přezkumu rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu („NBÚ“) nedošlo k porušení práva na kontradiktorní řízení a na rovnost zbraní ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

NBÚ v září 2006 stěžovateli zrušil osvědčení pro styk s utajovanými informacemi, a to na základě informace zpravodajské služby, zařazené do kategorie „vyhrazené“, dle níž stěžovatel (bývalý náměstek ministerstva obrany) představoval bezpečnostní riziko. Proti rozhodnutí, které stěžovatele fakticky zbavilo možnosti pokračovat ve výkonu funkce náměstka ministra obrany, se bránil před soudy. V rámci soudního řízení mu ale nebylo umožněno seznámit se s utajovanými dokumenty, ze kterých rozhodnutí NBÚ vycházelo. Stěžovatel proto namítal, že nemožnost seznámit se se stěžejním důkazem, který měl k dispozici jak soud, tak žalovaný (správní orgán), představovala porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

ESLP předně konstatoval přijatelnost stížnosti a použitelnost článku 6 Úmluvy na projednávanou věc, jelikož se dotýká práv, která mají občanskoprávní charakter, konkrétně možnosti vykonávat určité povolání. Ve vztahu k věci samé Soud uvedl, že utajení informace bylo motivováno bezpečnostními zájmy a nic nenaznačuje, že klasifikace dokumentu byla svévolná, měla zneužívající charakter, nebo nesledo-

vala legitimní zájmy. Klíčovým proto bylo posouzení toho, zda byla nemožnost obeznámení se s předmětným dokumentem dostatečně vyvažována skutečností, že ho měly k dispozici soudy všech stupňů a mohly jej posoudit. Soud přitom zohlednil, že soudy měly právo věc přezkoumat na základě principu plné jurisdikce a mohly rozhodnutí zkoumat i nad rámec námitek vznesených stěžovatelem. Stěžovateli byla v řízení dána možnost vyjádřit se a za důležitou dodatečnou záruku ESLP označil skutečnost, že zachování důvěrné povahy dokumentu bylo předmětem posouzení soudů, přičemž Městský soud se možností odtajnění informace přímo zabýval. ESLP proto uzavřel, že řízení odpovídalo požadavkům kontradiktornosti a rovnosti zbraní a stěžovateli byly dány záruky chránící jeho zájmy. K porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy proto nedošlo.

Částečně nesouhlasné stanovisko přijala soudkyně Jäderblom, která se neztotožnila se závěrem o použitelnosti článku 6 na projednávanou věc, jelikož dle jejího názoru věc neměla občanskoprávní charakter ve smyslu dotčeného článku. Soudce Pejchal pak v souhlasném stanovisku poukázal na problém excesivních prověrek v České republice, a i když v projednávaném případě se se závěrem ESLP ztotožnil (i s ohledem na opodstatněnost prověrky v případě náměstka ministra obrany), upozornil, že jakákoliv generalizace závěrů by mohla být nebezpečná.

Alžbeta Králová

Aktuální žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Mezinárodní právo procesní

Věc C-417/15: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Rakousko) dne 29. července 2015 – Wolfgang Schmidt v. Christiane Schmidt

Nariženi Brusel I – věcná působnost - řízení o zrušení darovací smlouvy a o zápisu výmazu vlastnického práva

Předběžná otázka

Vztahuje se článek 24 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, který upravuje výlučnou pravomoc k věcným právům k nemovitostem, na řízení o zrušení darovací smlouvy z důvodu nezpůsobilosti dárce k právním úkonům a zápisu výmazu vlastnického práva pro obdarovaného?

Věc C-455/15: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Varbergs tingsrätt (Švédsko) dne 28. srpna 2015 – P v. Q

Nariženi Brusel II – neuznání rozhodnutí soudu – řízení ve věci práva péče o dítě

Předběžná otázka

Musí Varbergs tingsrätt podle čl. 23 písm. a) nařízení Brusel II nebo jiného ustanovení a bez ohledu na článek 24 tohoto nařízení odmítnout uznat rozhodnutí soudu prvního stupně v Šilute ze dne 18. února 2015, a pokračovat tudíž v řízení ve věci práva péče o dítě, které u něj právě probíhá?

Věc C-484/15: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Općinskim sudem u Novom Zagrebu (Chorvatsko) dne 11. září 2015 – Ibrica Zulfikarpašić v. Slaven Gajer

Evropský exekuční titul – příkaz k nařízení výkonu vydaný notářem

Předběžná otázka

Jsou ustanovení exekučního zákona o evropském exekučním titulu v souladu s nařízením (ES) č. 805/2004, tedy zahrnuje v Chorvatské republice pojem „soud“ v souvislosti s příkazem k nařízení výkonu založeným na veřejné listině ve vykonávacím řízení i notáře, jestliže notáři mohou vydávat potvrzení evropského exekučního titulu pro pravomocné

a vykonatelné příkazy k nařízení výkonu založené na veřejných listinách, když vůči takovému příkazu nebyl podán odpor, a – v případě záporné odpovědi – může soud vydat potvrzení evropského exekučního titulu pro příkaz k nařízení výkonu založený na veřejné listině vydané notářem, když se uvedený příkaz s ohledem na obsah týká nesporného nároku, a jaký formulář je třeba v tomto případě použít?

Věc C-492/15: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Oberster Gerichtshof (Rakousko) dne 21. září 2015 – R v. S a T

Nariženi Brusel IIa – návrh na změnu rozhodnutí o svěřeni dítěte do péče - přerušeni řízení o neuznání rozhodnutí

Předběžná otázka

Brání čl. 35 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti přerušeni řízení o neuznání rozhodnutí podle čl. 21 odst. 3 resp. o prohlášení vykonatelnosti podle čl. 28 a násl. nařízení odvolacím soudem, pokud byl v členském státě výkonu podán návrh na změnu rozhodnutí členského státu původu o svěřeni dítěte do péče, které má být prohlášeno vykonatelným, a členský stát výkonu je mezinárodně příslušný k tomuto návrhu na změnu?

Právo duševního vlastnictví

Věc C-419/15: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Oberlandesgericht Düsseldorf (Německo) dne 30. července 2015 – Thomas Philipps GmbH & Co. KG v. Grüne Welle Vertriebs GmbH

Porušení průmyslového vzoru Společenství – uplatnění nároků - nezapsaný nabyvatel licence

Předběžné otázky

Brání čl. 33 odst. 2 první věta nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství uplatnění nároků vyplývajících z porušení zapsaného průmyslového vzoru Společenství nabyvatelem licence, který není zapsán v rejstříku průmyslových vzorů Společenství?

V případě záporné odpovědi na první otázku: může nabyvatel výlučné licence průmyslového vzoru Společenství uplatnit nároky na náhradu škody, kte-

rou utrpěl, na základě zmocnění uděleného majitelem práv v řízení o právním sporu zahájeném jím samotným podle čl. 32 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o průmyslových vzorech Společenství, anebo může pouze podle odstavce 4 tohoto článku vstoupit do řízení, které zahájil samotný majitel práv z důvodu porušení jeho průmyslového vzoru Společenství?

Ochrana spotřebitele

Věc C-431/15: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Audiencia Provincial de Cantabria (Španělsko) dne 7. srpna 2015 – Liberbank, S.A. v. Rafael Piris del Campo

Spotřebitelská smlouva - zneužívající klauzule o minimálním úroku

Předběžné otázky (výběr):

Je omezení zpětné účinnosti neplatnosti zneužívající klauzule o minimálním úroku vložené do spotřebitelské smlouvy v souladu se zásadou nezávazné povahy zneužívajících klauzulí a s články 6 a 7 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách?

Je zachování účinků založených klauzulí o minimálním úroku vloženu do spotřebitelské smlouvy, která byla prohlášena za neplatnou z důvodu zneužívající povahy, v souladu s články 6 a 7 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách?

Je omezení zpětné účinnosti neplatnosti zneužívající klauzule o minimálním úroku vložené do spotřebitelské smlouvy z důvodu zjištění rizika závažného narušení hospodářského veřejného pořádku a dobré víry v souladu s články 6 a 7 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách?

Lidská práva

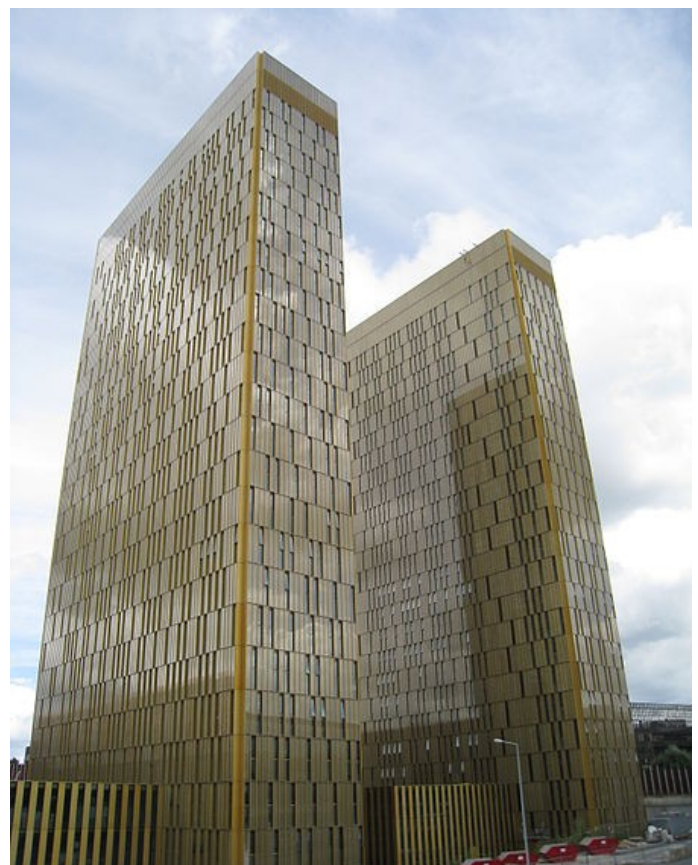
Věc C-520/15: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Consiglio di Stato (Itálie) dne 28. září 2015 – Aiudapds -Associazione Italiana delle Unita Dedicare Autonome Private di Day Surgery a dei Centri di Chirurgia Ambulatoriale v. genzia Italiana del Farmaco (AIFA), Ministero della Salute

Právo na spravedlivý proces – mimořádný opravný prostředek – absence souhlasu druhého účastníka s řízením

Předběžná otázka

Brání čl. 47 druhý pododstavec Listiny základních práv Evropské unie (2000/C 364/01), který stanoví, že každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem, a zakotvuje právo na spravedlivý proces, a článek 54 této listiny, který zakazuje zneužití tohoto práva, jakož i čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950, který stanoví, že každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, vnitrostátní právní úpravě, která ve smyslu článku 10 nařízení prezidenta republiky č. 1199 ze dne 24. listopadu 1971 a článku 48 legislativního nařízení č. 104 ze dne 2. července 2010 umožňuje, aby se pouze jeden z účastníků jediného stupně řízení o mimořádném opravném prostředku před Consiglio di Stato domohl předání věci Tribunale Amministrativo Regionale rozhodujícímu v prvním stupni bez souhlasu nebo účasti navrhovatele nebo jakéhokoli jiného účastníka tohoto řízení?

Nikola Marečková

Towers of European Court of Justice, Luxembourg, autor: Razvan Orendovici (Flickr)

Monitoring odborné literatury

Vážení čtenáři,

v pravidelném monitoringu Vám přinášíme výběr článků z evropského a mezinárodního práva. Za pozornost tentokrát určitě stojí např. článek věnující se problematice sankcí za porušení unijního práva a úloze vnitrostátního soudce při jejich ukládání (Havelka, Právní rozhledy č. 21/2015), informace o novém právním rámci pro přeshraniční insolvence (Břicháček, Právní rozhledy č. 22/2015) nebo zajímavý příspěvek k problematice budoucnosti data retention (Harašta-Myška, Trestněprávní revue č. 10/2015). Pestrý výběr témat nabízí oblast obchodního práva a zájemcům o srovnávací trestní právo by nemělo uniknout nejnovější číslo Státního zastupitelství, zaměřené na Německo a Rakousko.

Přejeme Vám příjemné čtení.

Oddělení analytiky a srovnávacího práva

System evropského práva

Havelka, L. Účinné, přiměřené a odrazující sankce za porušení unijního práva: úloha vnitrostátního soudce. Právní rozhledy č. 21/2015.

Halász, I. Zahraničné vplyvy a formy spoluúčasti na ústavodarných procesoch. Právnik č. 9/2015

Evropské civilní právo

Břicháček, T. Nový právní rámec pro přeshraniční insolvenční v EU. Právní rozhledy č. 22/2015.

Ondřejová, D. Klamavé obchodní praktiky podle tzv. černé listiny směrnice č. 2005/29/ES. Bulletin advokacie č. 11/2015.

Dobiáš, P. Právní úprava rozhodčího řízení v německém civilním procesním řádu. Obchodněprávní revue č. 10/2015.

Mišúr, P. Evropský parlament otevřel diskuzi o rodinných podnicích v Evropě. Obchodněprávní revue č. 10/2015.

Mišúr, P. Evropský parlament podpořil návrh směrnice o platebních službách na vnitřním trhu. Obchodněprávní revue č. 11–12/2015.

Evropské trestní právo

Pagáčová, V. Verejnoprospešná práca ako jeden z prvkov restoratívnej justície v Rakúsku. Trestněprávní revue č. 10/2015.

Harašta, J.; Myška, M. Budoucnost data retention. Trestněprávní revue č. 10/2015.

Švarc, M. Klíčové výstupy pro rozvoj evropského trestního práva z říjnové Rady pro spravedlnost a vnitřní věci. Trestněprávní revue č. 11–12/2015.

Beranová, A. Adhezní řízení ve Švýcarsku - inspirace pro českého zákonodárce. Právnik č. 10/2015.

Pleischl, W. Struktura trestní justice v Rakousku. Státní zastupitelství č. 5/2015.

Range, H. Pravomoci nejvyššího spolkového státního zástupce v Německu se zaměřením na vyšetřování trestních činů proti státu. Státní zastupitelství č. 5/2015.

Frank, P. Kariérní růst v německé justici – modelový případ. Státní zastupitelství č. 5/2015.

Fleischmann, K. System trestní justice v Německu. Státní zastupitelství č. 5/2015.

Janovsky, T. Státní zastupitelství ve Spolkové republice Německo. Státní zastupitelství č. 5/2015.

Hřebíček, V. K problematice provádění prohlídek v německém trestním řízení, zejména pak s akcentem na provádění prohlídek v advokátních kancelářích. Státní zastupitelství č. 5/2015.

Evropské správní právo

Ondruchová, E. Nová směrnice o předcházení využívání finančního systému k praní špinavých peněz. Bulletin advokacie č. 11/2015.

Evropský soud pro lidská práva

Sommerová, K. Když internetový komentář překročí hranici. Právní rozhledy č. 20/2015.

Tymofeyeva, A. Vliv judikatury ESLP na právní úpravu délky řízení v České republice, Rusku a na Ukrajině. Jurisprudence č. 5/2011.

Pobijak, T. Aktuální judikatura ESJP v oblasti slobody prejavu. Justičná revue č. 10/2015.

Věc François proti Francii. Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva č. 4/2015.

Věc Pruteanu proti Rumunsku. Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva č. 4/2015.

Věc Penchevi proti Bulharsku. Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva č. 4/2015.

Věc Tahirov proti Ázerbajdžánu. Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva č. 4/2015.

Věc Balta a Demir proti Turecku. Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva č. 4/2015.

Věc Lambert a ostatní proti Francii (komentované rozsudky). Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva č. 4/2015.

Mezinárodní právo

Elbert, I. Regionalizmus ako nástroj zmeny vo vzťahu medzinárodného a európskeho práva (Pluralizmus na obzore). I. časť. Právny obzor č. 5/2015.

Alžbeta Králová, Libor Havelka, Katarína Deáková, Ivona Večerková, Jan Bena, Katarína Šipulová
Tel.: +420 541 593 271, +420 541 593 176, , +420 541 593 480, +420 541 593 343, +420 541 593 161
Fax:+420 541 593 561, email: international@nsoud.cz
Nejvyšší soud, ISSN 2336-1611

Názory uvedené v jednotlivých příspěvcích představují názory autorů, nikoliv oficiální stanoviska Nejvyššího soudu.